

W jaki sposób zagwarantować wystarczającą jakość tłumaczenia ustnego i tłumaczenia pisemnego?

Seminarium “Gwarancje proceduralne w UE”

European Law Academy

Kraków, 2-3 marca 2017 r.

Co-funded by the Justice Programme 2014-2020 of the European Union

EULITA / Zofia Rybińska
Copyright (c) 2017

Idealna sytuacja:

- ✓ strona z europejską bazą danych tłumaczy z równoważnymi kwalifikacjami
- ✓ wyszukiwarka tłumaczy LIT (przysięgłych/sądowych)
- ✓ wybór tłumacza LIT
- ✓ kontakt z wybranym tłumaczem LIT
- ✓ przeprowadzenie czynności w ramach sprawiedliwego procesu i z udziałem wybranego tłumacza

EULITA / Zofia Rybińska
Copyright (c) 2017

2

Status quo:

- różne systemy dopuszczenia do zawodu/ wykonywania tłumaczenia w sądach, prokuraturze, Policji itp.
- nierównoważne kwalifikacje
- rejestry tylko w 17 państwach UE
- brak tłumaczy określonych języków/dialektów
- problemy z wyborem/dostępnością tłumacza
- stawki: regulowane/rynkowe

W jaki sposób zagwarantować wystarczającą jakość tłumaczenia ustnego i tłumaczenia pisemnego?

➤ **Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/64 z 26 października 2010 r. w sprawie prawa do tłumaczenia ustnego i tłumaczenia pisemnego**

Art. 5. Jakość tłumaczenia ustnego i pisemnego

Art. 5. Jakość tłumaczenia ustnego i pisemnego

1. Państwa członkowskie podejmują konkretne środki w celu zapewnienia, aby tłumaczenie ustne i tłumaczenie pisemne miało **jakość wymaganą na mocy art. 2 ust. 8 i art. 3 ust. 9.**

.....**jakość wystarczająca do zagwarantowania rzetelności postępowania**, w szczególności poprzez zapewnienie, aby podejrzani lub oskarżeni **zrozumieli zarzuty i dowody przeciwko nim oraz byli w stanie wykonywać swoje prawo do obrony.** (art 2. ust. 8, art.3 ust. 9)

Art. 5. Jakość tłumaczenia ustnego i pisemnego.

2. Aby wspierać adekwatność tłumaczenia ustnego i pisemnego oraz skuteczny dostęp do niego, **państwa członkowskie podejmują starania w celu stworzenia rejestru lub rejestrów niezależnych tłumaczy pisemnych i tłumaczy ustnych, którzy posiadają odpowiednie kwalifikacje.** Po utworzeniu taki rejestr lub rejestry są udostępniane, w stosownych przypadkach, obrońcy i stosownym organom.

Art. 5. Jakość tłumaczenia ustnego i pisemnego.

3. Państwa członkowskie zapewniają, aby **tłumacze ustni i tłumacze pisemni mieli obowiązek zachowania poufności** w odniesieniu do tłumaczeń ustnych i tłumaczeń pisemnych dokonywanych na mocy niniejszej dyrektywy.

Art. 6. Szkolenia

Bez uszczerbku dla niezależności sądów oraz różnic w organizacji sądownictwa w Unii, państwa członkowskie powinny zwrócić się do podmiotów odpowiedzialnych za **szkolenie sędziów, prokuratorów i pracowników wymiaru sprawiedliwości uczestniczących w postępowaniach karnych o zwracanie szczególnej uwagi na swoje cechy porozumiewania się z udziałem tłumacza ustnego**, tak by zapewnić jego sprawny i skuteczny przebieg.

Art. 4. Koszty tłumaczenia ustnego i pisemnego

Państwa członkowskie ponoszą koszty tłumaczenia ustnego i pisemnego wynikające ze stosowania art. 2 i 3, niezależnie od wyniku postępowania.

Art. 10. Sprawozdanie

Do dnia 27 października 2014 r. Komisja przedstawia Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie oceniające, w jakim zakresie państwa członkowskie podjęły niezbędne środki w celu zapewnienia zgodności z niniejszą dyrektywą, a sprawozdaniu temu w razie potrzeby towarzyszą wnioski ustawodawcze.

“Reflection Forum on Multilingualism and Interpreter Training. Final Report”:

„Legal interpreter”* to **wykształcony profesjonalista**, posiadający **kwalifikacje zawodowe do wykonywania tłumaczenia** dla osób występujących w jakimkolwiek charakterze w ramach systemu prawa, którego językiem się nie posługują; który **wykonuje tłumaczenie zgodnie z kodeksem etyki zawodowej** w imię sprawiedliwości, mając świadomość uzgodnień dotyczących warunków pracy z organami ścigania i wymiaru sprawiedliwości oraz przedstawicielami zawodów prawniczych.

-* angielski termin „LI” obejmuje tłumaczy świadczących usługi na rzecz organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości, notariuszy itp.; w Polsce to „tłumacz przysięgły”;

- termin „tłumacz sądowy” jest zawężający.

“Reflection Forum on Multilingualism and Interpreter Training. Final Report”:

PROFIL ZAWODOWY TŁUMACZA (LIT)

▪ Wysoki poziom znajomości języków

Znajomość języków oraz kompetencje językowe na wysokim poziomie, zarówno w zakresie języka prawnego jak i języka obcego.

▪ Wiedza o krajach i kulturach danej pary językowej

▪ Właściwa postawa i umiejętności interpersonalne

tłumacze LIT (przysięgli/sądowi) mają do czynienia z przedstawicielami odmiennych kultur posługujących się różnymi językami, często w stresujących i rodzących niepokój sytuacjach, w trudnych warunkach, wymagających od tłumaczy dobrze rozwiniętych umiejętności w zakresie komunikacji i zdolności interpersonalnych.

▪ Znajomość systemów prawa:

struktur, procedur, zawodów prawniczych, organów itp. Znajomość terminologii prawnej ogólnej i specjalistycznej dotyczącej określonego zadania (np. z zakresu prawa rodzinnego, azylu, oszustwa itp.)

▪ Umiejętność tłumaczenia

Opanowanie różnych form tłumaczenia ustnego (tłumaczenie dialogowe, konsekwentne, symultaniczne, a vista) oraz odpowiednich technik wspierających tłumaczenie (takich jak rozwijanie pamięci, notacja, panowanie nad stresem itp.)

Dogłębna znajomość, uznanie i przestrzeganie
**Kodeksu etyki zawodowej
i dobrych praktyk**

Reflection Forum:

Opracowało minimum programowe kształcenia/ doskonalenia zawodowego tłumacza LIT

- **8 modułów:** m.in. status prawny tłumaczy sądowych w kraju i państwach członkowskich UE, źródła wiedzy, terminologię i rejestry języka prawniczego i prawnego, techniki tłumaczenia ustnego, kodeks etyki i praktyki zawodowej, praktyczną naukę tłumaczenia sądowego oraz praktyczną wiedzę o zawodowych organizacjach tłumaczy sądowych i warunkach pracy tłumaczy w danym kraju.

Zalecenie Reflection Forum:

**.....należy dołożyć starań, aby rozwijać równoważne
programy kształcenia w całej UE ...co umożliwiłoby
zgodność rejestrów ...**

Zalecenie Reflection Forum:

.....Kodeks etyki zawodowej powinien być uznany i respektowany przez przedstawicieli zawodów prawniczych organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości.

Dobre praktyki mają na celu wspieranie kodeksu etyki zawodowej. Zaleca się, aby dobre praktyki były opracowane przez tłumaczy LIT (przysięgłych/sądowych) we współpracy z organami ścigania i wymiaru sprawiedliwości i im udostępniane.

Zalecenie Reflection Forum:

Zaleca, aby prowadzić szkolenia dla orgnów ścigania i wymiaru sprawiedliwości oraz przedstawicieli zawodów prawniczych na temat tego, w jaki sposób porozumiewać się mimo różnic językowych i kulturowych, korzystając z tłumaczenia.

Zalecenie Reflection Forum:

Powinien być prowadzony krajowy rejestr tłumaczy LIT (przysięgłych/sądowych) i korzystanie wyłącznie z zarejestrowanych tłumaczy LIT powinno być obowiązkowe.

Raport FRA/EU - INFOCRIM

Rights of suspected and accused persons across the EU; translation, interpretation and information

http://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2016-right-to-information-translation_en.pdf

Opinia 5 FRA

Przy tworzeniu rejestru tłumaczy LIT (przysięgłych/sądowych) ustnych i pisemnych zgodnie z art. 5 (2) dyrektywy 2010/64/EU, państwa członkowskie UE powinny rozważyć wprowadzenie odpowiednich gwarancji w celu zmaksymalizowania jakości tłumaczenia pisemnego i ustnego zalecanego z wykorzystaniem takiego rejestru.

Opinia 5 FRA

Jednocześnie państwa członkowskie UE powinny rozważyć wprowadzenie obowiązku korzystania z tych rejestrów przez organy wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych, w sytuacjach gdy potrzebne jest tłumaczenie ustne i pisemne w postępowaniu karnym.

Opinia 6 FRA

Aby zapewnić, że tłumaczenie ustne i pisemne spełnia jakość wymaganą przepisami dyrektywy 2010/64/UE, państwa członkowskie UE mogłyby rozważyć opracowanie jednoznacznych i obowiązujących zasad dot. warunków korzystania z alternatywnych sposobów zapewniania usług tłumaczy sądowych ustnych i pisemnych.

Zasady takie powinny obejmować konkretne gwarancje jakości, np. minimalny poziom wykształcenia lub poziom doświadczenia liczony w latach pracy, które będą podawane w alternatywnych listach tłumaczy.

Opinia 6 FRA

Państwa członkowskie powinny także rozważyć działania wspierające wdrożenie innych środków, które pomogą w zagwarantowaniu jakości tłumaczenia ustnego i pisemnego, takich jak kodeksy postępowania i kodeksy etyki określające profesjonalne standardy jakości. Krajowe stowarzyszenia tłumaczy LIT (przysięgłych/ sądowych) często dobrowolnie opracowują takie kodeksy.

Opinia 6 FRA

Korzystanie z rozwiązań teleinformatycznych lub współpraca transgraniczna z innymi państwami członkowskimi UE mogłoby ułatwić zapewnienie odpowiedniej jakości usług nawet wtedy, gdy w danym państwie nie są dostępni odpowiednio wykwalifikowani tłumacze ustni i pisemni.

W kontekście współpracy transgranicznej, organy wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych mogłyby wspólnie korzystać ze swoich zasobów, np. w zakresie tłumaczy LIT (przysięgłych/ sądowych) wpisanych do krajowych rejestrów.

Sytuacja w Polsce:

- ustawa o zawodzie tłumacza przysięgłego > egzamin
  - lista TP na stronie Ministerstwa Sprawiedliwości
  - lista tłumaczy zrzeszonych w stowarzyszeniach polskich na stronie portalu e-sprawiedliwość
  - stawki regulowane - wyjątkowo niskie > problemy z powołaniem tłumacza przysięgłego
  - brak wykonania art. 6 Dyrektywy 2010/64
- Polskie Towarzystwo Tłumaczy Przysięgłych i Specjalistycznych
TEPIS - autorem jedynego Kodeksu tłumacza przysięgłego

Pytania ?

Dziękuję za uwagę !

www.eulita.eu